



*éves a*



*Keren Hajeszd*



## A ZSIDÓ IPAR FELLENDÜLÉSE

# MIÉRT MÉGIS PALESZTINA!

Ezer szomorúság között élünk, valamennyien zsidók. E szomorúságok és bizonytalanságok közepette egyetlen vigaszunk és biztonságunk Palesztina felépítése. És mégis félénk száll barátaink és ismerőseink kétkedő kérdése: időszerűnek tartjuk-e még a Palesztina-munkát, amikor nem mi döntjük el a zsidóság sorsát a közeljövőben és amikor az állandó nehézségek mellett most nyilvánvalóvá vált, hogy ez a kicsi ország milyen veszélyeztetett helyen fekszik?

Váddal kell a kétkedők e csoportja felé fordulnunk. Minden kényszerítő ok nélkül lemondanak arról az országról, amelyben Isten szólt a néphez, amelyhez való jogunkat a világ közvéleménye elismeri. Arról az országról, amelyet őseink karddal védtek meg és amelyet hősi ifjúságunk munkával hódít vissza újra a miénknek. Könnyelműen lemondanak arról a földről, amelyhez kétezer esztendő száműzetése alatt is eleven tudattal, forró kívánczósággal kapcsolódtak apáink. Amely földön ifjúságunk újra megtanulta, hogy mi a valóságos, tiszta, egyszerű öröm. Amely földön a zsidó nyelv pompázó szépségben újra felébredt és amelynek megszentelt fővárosában a zsidó kultúrának újra erős bástyája van... És ha ezek a kérdezők őszintén magukba figyelnének, észrevennék, hogy lelkük mélyén őket is ezer szál köti a földnek ehhez a pontjához.

Nem volna szabad a kétkedőknek elfelejteniök, hogy egy népnek csak egy hazája van, az, amelyhez tradíciója és érzelmei fűződnek. És nem volna szabad elfelejteniök, hogy nem a politika változandósága az elsősorban döntő tényező, hanem az, hogy mi, zsidók, mennyi hűséggel és elszántsággal akarjuk újra hazánkban Erec Jisraélit. Hiszen Palesztina-építőmunkánknak egyik legmélyebb jelentősége éppen az, hogy olyan kétezer esztendő után, amelyben mások irányították sorsunkat, most újra magunk akarjuk kezünkbe venni sorsunk irányítását és magunk gondoskodunk helyzetünk normalizálásáról.

És tovább szól a kétkedők szava: veszélyes helyen van az ország, ha már új életet kezdünk valahol, nyugodtan és zavartalanul akarunk élni. Vajjon van-e a civilizált földnek nyugalmas pontja — kérdezzük tőlük. Gondolta volna-e valaki, hogy Dél-Afrikát a gyémántja, Grönlandot a szene miatt fogják acsarkodva irigyelni egymástól a földi hatalmak. Aztán pedig... aztán pedig meg kell gondolnunk, hogy nép nem futhat meg a sorsa elől. A mi sorsunk pedig egész bizonyosan nem a szellemi és morális tespedés. Nekünk a nyugalomra, a nyugodt életre éppen azért van szükségünk, hogy alkotó nyugalom váljék belőle, hogy új és nagyszerű szintézist adjunk a világnak. Elhibázott volna tehát az az elképzelés, hogy megfussunk és elbujjunk a földnek valami távoli sarkán, mert a bennünk rejlő erők és vágyak alapján biztosan előhívna és tette szólítana bennünket valami hatalmas „**Ádám, hol vagy**” megszólítás.

Ezer más és ezer fantasztikus tervvel szemben hangsúlyoznunk kell: a mi bűnünk, a világ zsidóságának a bűne, hogy 1941-ben, népünk sorsának tragikus fordulásakor még csak százezrek és nem milliók élhetnek Erec Jisraélben. Elsősorban a mi mulasztásunk, hogy ma nem fogadhat be az ország mindenkit, akinek oda kellene kerülnie. Ne mondják azt, hogy kicsiny az ország. Most kellene végre minden erőt összefogva arról gondoskodnunk, hogy jó néhány millió zsidó testvérünk minél előbb új és jobb életet kezdjen rajta; a továbbiak elhelyezése későbbi gond. Egyelőre ne erre az elméleti gondra fecséreljük energiánkat.

Háborus időben, súlyos körülmények között minden népcsoport parancsoló feladata az egységes összefogás. Minálunk is helyrehozhatatlan bűn volna, ha kétkedően politikai nehézségekre hivatkoznánk, egyéb, egyáltalán nem reális telepítési tervekkel foglalkoznánk. A mi számunkra is az egyetlen reménytadó magatartás, ha egységesen, határozottan, fegyelmezetten állunk az egyetlen reális cél: Palesztina építésének szolgálatába.



L. JAFFE (JERUZSÁLEM):

# A KEREN HAJESZOD HUSZ ÉVE

Husz esztendeje, hogy a „Keren Hajeszod”, Palesztina telepítésének alapja, elindult szervezkedése útján. Első felhívásában ezt mondotta: „Kétezer év óta nem értünk meg ilyen nagy pillanatot és nem lesz részünk benne ismét, sem a mi, sem a gyermekeink életében. Nem jótékony adakozásra hívjuk fel a népet. Van egy fenséges zsidó hagyományunk, „maaszór”, „tzed” a neve. Ehhez kell most felemelkednünk.”

Nem sikerült felemelkednünk a „maaszór” fokáig. De az **önmegadóztatás** eszméjét belevittük a zsidó nép lelkébe. Huszonötmillió fontról beszéltünk, melyet öt év alatt kell összegyűjteni. De csak nyolcmillió font gyűlt össze husz esztendő alatt. Kevesen hittek még ilyen sikerben is. Megkezdtük a munkát a nép között, melyet a háboru annyira legyöngített és amelynek elszegényedése egyre fokozódott mind a husz esztendő alatt. A Keren Hajeszod mintegy szeizmográf volt, mely jelezte a zsidó nép minden megrendülését és a mozgalom minden válságát. A gazdagok legkevésbé hallották meg Palesztina felhívását. Ami pénz összegyűlt, a tömegek adományaiból, a szegények filléreiből gyűlt. Csak erkölcsi erőnk volt az, amire támaszkodhattunk.

Közel **tízmillió fontot** fektetett bele a Keren Hajeszod Palesztina telepítési munkáiba. De nem ez a szám jelzi a mű jelentőségét. A Keren Hajeszod mozgató és termékenyítő erő volt az országépítés minden területén. Főalkotása a mezőgazdasági telepítés volt, melybe új életet öntött. A Keren Kajemet földjén **megteremtette a zsidó falut** új formájában, a falut, melynek alapja a saját munka és a vegyes gazdaság. Ez a telepítés **mintául** szolgált mindenütt. A zsidó falu erősítően hatott a zsidó városra, melynek szükségleteiről gondoskodott. Produktív ereje egyre nőtt. A zsidó ujjászületés gondolata a **földhöz való visszatéréshez** volt kötve. Vissza akartuk vezetni a természethez a szétszórtságban tőle elidegenedett népet. És most látjuk messziről Herzl látomásának megvalósulását: „Ahogy a zsidó kéz megragadja az ekét, megtalálja megoldását a zsidókérdés.”

Jizreél mocsarai helyén, a Jordán völgyében, Chéfer, Zebulon, Bét-Sean völgyében, Galilea és Juda hegyeinek meztelen szikláin, Sáron homokján és a tenger partján építette a Keren Hajeszod a falvait és új, virágzó élet támadt az ősi föld meggyógyított pusztaságán.

A Keren Hajeszod segítette és szervezte a **bevándorlást**, gondoskodott százezrekről, míg hosszú utjukon Palesztinába értek. **Foglalkozott velük a határokon, a hajókon és fogadta őket** otthonaiban, míg elhelyezkedtek az országban. Az „előkészítés” alatt, amíg új életmódjába illeszkedett a „chaluc”, az építés uttörője, a Keren Hajeszod melléje állott és megkönnyítette a harcát.

A Keren Hajeszod építette az országban a **héber iskolát**, a nemzeti nevelés új hálózatát. A héber iskola a **héber nyelv feltámasztásának** eszköze lett. A soknyelvű nép visszakapta ősi nyelvét, a nép lelkének, ősi kulturájának nyelvét. A mult elfelejtett nyelve a jelen és a jövő nyelve lett.

A Keren Hajeszod gondoskodott a zsidó **kulturáról**, segítette az **egészségügyi intézményeket**, a **mezőgazdasági kutatásokat**, a zsidó munkás elhelyezkedését falun és a városban, a **telepeken és a tengeren**, támogatta az **lpart**, elősegítette a **közmunkákat**, az **építkezést**, a **villamosművek** alapítását. **Nincs az ország életében egyetlen terület sem, melyet meg ne termékenyített volna a Keren Hajeszod esőjének áldása.** Cseppjei megharmatoztak minden magot, minden bimbót.

És mi volt a Keren Hajeszod a **szétszórtságban**? Nemcsak pénzt gyűjtött. Munkája a **zsidó ujjászületés** és megváltás uttörője lett. Szervező és **nevelő** ereje érezhető volt mindenütt. A cioni gondolat ápolója lett a diaszporában. Nemcsak Palesztina ujjáépülésének tényeit terjesztette, hanem a **bonne rejlió eszmét**, az alkotás lelkét is belevitte, vitte mindenfelé. Életet vitt elszakadt ágakba, egyesítette az összes cionista pártokat, sőt a mozgalmon kívül állókat is magához vonta. A Keren Hajeszod követői bejárták a földgömböt északról délig, az Egyenlítőtől a nagy óceánokig, felkutatták India zsidó törzseit, Afrika és Amerika zsidó tömegeit, a világ minden szélébe eljutott a Keren Hajeszod szava, küldöttek, röpiratok, rádió, filmek, füzetek és képek milliói útján. **Tizenöt nyelven** vitték szerteszét Palesztina és a zsidó nép feltámasztásának üzeneteit.

És most az emlékezés, a jubileum napjaiban küldjük köszönetünket a szétszórtság minden irányába. Eljön a nap és az elválasztó falak lehullanak és újból találkozik testvér a testvérral és a zsidó nép egyesülten és megújulva fogja folytatni jövője építését az ősök földjén.



EXPORTÁL AZ ZSIDÓ MŰSZAKI- ÉS VEGYI IPAR



# palesztinai mozaik



1. IDILL MUNKAKÖZBEN 2. ÚJBÓL AZ ISKOLA PADJAIBAN 3. MAGYARORSZÁGI BEVÁNDORLÓK HÉBERÜL TANULNAK 4. KONZERV-  
GYÁR ASDOT-JAAKOVBAN 5.-6. MÍG A GYAPJUBÓL RUHA LESZ 7. MEGÉRKEZÉS UTÁN 8. AZ ELSŐ IMA 9. AZ ELSŐ SZÁNTÁS



1936 OKTÓBER • K FAR – CHOGLA-TELEP • 1940 MÁJUS



1936 OKTÓBER • GIVAT – CHAJIM KVUCA • 1940 MÁJUS

# PALESZTINAI MOZAIK

## KEREN HAJESZOD-KAMPANY EREC JISZRAÉLBN

A Keren Hajeszod 20 éves jubileuma alkalmával Erec Jiszraél zsidósága is nagyszabású megnyilatkozások keretében méltatta az Ujjáépítési Alap korszakalkotó tevékenységének jelentőségét. Jeruzsálemben, Tel-Avivban és Haifában nagygyűléseket tartottak, amelyeken Leo Hermann, a Keren Hajeszod főtitkára számolt be az elmúlt két évtized erőfeszítéseiről és eredményeiről. Felmerült a terv, hogy — bár a Jisuv zsidósága rendkívül mértékben igénybe van véve —, a Keren Hajeszod-hozzájárulásokat fejadó formájában hajtsák be, ezáltal is kinyilvánítva a világ előtt, hogy a Jisuv milyen messzemenően méltányolja a Keren Hajeszod jelentőségét.

## AZ AMERIKAI ZSIDÓ NŐK PALESZTINÁÉRT

Az amerikai zsidó nők „Hadassza” Szövetségének Cincinnatiban tartott évi konferenciája egymillió dollárnyi költségvetést irányzott elő a palesztinai Hadassza munkájának támogatására.

(A Hadassza célja palesztinai zsidó egészségügyi intézmények létesítése és fenntartása. Legkimagaslóbb alkotásai közé tartoznak a héber egyetem klinikái.)

Az előirányzatból 116.854 fontot orvosi költségekre, 22.000 fontot a szociális intézmények fenntartására, iskolai étkeztetés, gyermekjátsszóterek céljaira, 25.000 fontot pedig Alice Seligsberg, a Hadassza elhunyt egyik alapítójának emlékére létesítendő ifjusági intézmény céljára fordítanak. A jelentésből kitűnik, hogy a Hadassza palesztinai orvosi intézményeiben kezelt betegek 90%-a nem tudta megfizetni kezelése teljes költségeit. Különösen Jelen-

tény tevékenységet fejtett ki a Hadassza a csecsemőhalandóság megelőzése és a keleti zsidó közösségek gyermekeinek gondozása körül.

## A HÉBER EGYETEM FEJLŐDÉSE

A héber egyetem új évét november 17-én nyitották meg. Az elmúlt évben a laboratóriumok felszerelésére és új épületek emelésére 60.000 fontot fordítottak. E beruházás által 25.000 munkanapot teremtett az egyetem. Morris Kootcher Windhoeks hagyatékából építik a régiségtani muzeumot, amely Jeruzsálemnek a római korból való s most feltárt u. n. harmadik falából vett alapkövön épül. Hamarosan megnyitják az új egyetemi tornatermet is, melynek költségeit névtelen adakozó fedezte. A tornaterem mellett uszodát és tennispályát építettek. A zsidó tudományok Rosenbloom-intézete, amelyet a néhai S. Rosenbloom, (Pittsburg U. S. A.) családja alapított, hamarosan szintén készen áll. Az intézetnek 400 személyes előadóterme, egy kisebb, 250 embert befogadó terme és több kisebb dolgozószobája és tanterme lesz.

## AZ IFJUSÁGI BEVÁNDORLÁS (JUGEND-ALIJA) KITERJESZTÉSE MAGYARORSZÁGRA

Az otthonát és jövőjét veszített európai zsidó ifjuság Erec Jiszraélbe való átmentését és a produktív életbe való bekapcsolását tűzte ki céljául az u. n. ifjusági bevándorlás (Jugend-Alija) intézménye.

Az Ilymódon bevándorolt 16—18 éves fiúk és lányok Erec Jiszraélben kétéves szakszerű mezőgazdasági kiképzést és az álta-

lános és zsidó műveltségben való tájékozódást nyernek. Eredetileg a németországi zsidó ifjuság érdekében indította el 1934-ben ezt a csodálatos mozgalmat **Miss Henriette Szold**, ez a kiváló magyarországi származású amerikai zsidónő. A Jisuv 1940 decemberében ünnepelte Miss Szold 80. születése napját. Az egész palesztinai zsidóság mély tisztelettel és elismeréssel hódolt az „ifjuság anyja” előtt.

A héber egyetem Henriette Szold tiszteletére alapítványt tett: három tandíjmentes helyet biztosított évenként ifjusági bevándorlók közül kikerülő diákjai részére.

Miss Szold ünnepése idején, december végén érkezett meg Palesztinába a németországi fiúk és leányok újabb 44 tagu csoportja, akik Dániában voltak hachsarán és hatalmas kerülővel, Svéd-, Finn-, Orosz-, Törökországon és Szírián keresztül jutottak Erec Jisraélbe.

Az „ifjusági bevándorlás” intézményének vezetősége a háborút megelőző és kitörését követő első hónapokban igen aktív tevékenységet fejtett ki és sikerült ez idő alatt 2000 gyermeket Palesztinába juttatnia. Összesen mintegy 6000 olyan ifju él ma már Erec Jisraélben, akik az ifjusági alija segítségével kerültek el Európából. 2500 már befejezte kiképzését és megkezdte munkás életét, 3500 még tanulóéveit tölti ott. A fiatalok 75%-a a mezőgazdasági munkában találta meg élethivatását, de még további negyed részük is az építő, testi munkát váiasztotta életpályájául. Kezdetben csak német zsidó gyerekeket telepítettek le így, de később kiterjesztették az intézmény hatáskörét az ausztriai, csehországi, lengyelországi, szlovákiai, litvániai, olaszországi, romániai zsidó gyermekekre is.

Az egyik kiképző telepen próbaszámlálást végeztek az ott levő 50 gyermek között. Megállapították, hogy **hozzátartozóik 16 országban élnek**: Ausztria, Németország, Belgium, Hollandia, Svédország, Anglia, Kína, Urugváj, Bolivia, Ausztrália szerepelnek ezek között.

Az ifjuság kiképzése 77 helyen történik. 23 külön iskola foglalkozik ezzel, 54 csoport pedig mezőgazdasági telepeken talált

már most is otthonra. A telepeken a gyermekek külön erre a célra épült házakban laknak. A legtöbb helyen az előkészítésen átesett ifjak önálló munkáscsoportot szerveztek, egy részük pedig a régi telepésekhez csatlakozott.

Az ifjusági bevándorlás résztvevői közül kerül ki Mecova, Chanita, Alonim, Tirát-Elijáhu és Chulata Keren Hajeszod-telepek lakosságának legnagyobb része.

**A magyarországi zsidó ifjuság most kapcsolódik be a Jugend-Alljába. Röviddel ezelőtt érkezett meg 150 certifikát a magyarországi zsidó fiatalok részére.**

#### PALESZTINA AZ IFJUSÁG FÖLDJE

Erec Jisraél lakosságának négyötöd része 40 évnél fiatalabb és a Jisuvnak csak 11.1%-a több, mint 50 éves. Beszéljenek a statisztika számai:

5 évig	11 százalék
5—15 „	17.4 „
15—20 „	7.4 „
20—40 „	44.3 „
40—50 „	8.8 „
50 éven felüli	11.1 „
	100.0 százalék

#### A MUNKAPIAC ÁLLÁSA AZ ELMULT ESZTENDŐBEN

A Hisztadrut, a palesztinai általános szakszervezet, amely a zsidó munkások 74%-át foglalja tagjai sorában, a következő érdekes számokat közölte a munkások foglalkoztatásáról:

1939-ben a mezőgazdaság különböző ágaiban egész vagy részleges elfoglaltságot talált 56.400 munkásnő és munkás, 1940-ben 62.200.

1940-ben a súlyos helyzet ellenére 17.700 új munkahelyet töltöttek be, nem számítva az ifjusági bevándorlókat és a családtagokat. Ebből a számból ki kell emelnünk a 6000 új mezőgazdasági munkást, akiknek többsége a **Keren Kajemet Iisrael földjén és a Keren Hajeszod által segített telepeken dolgozik.**

1936 OKTÓBER • MISMAR — HASARON KVUCA • 1940 MÁJUS



1937 JULIUS • MASZADA - TELEP • 1940 MÁJUS



## MAGYAR BEVÁNDORLÓK PALESZTINÁBAN

Új szint jelentenek Palesztinában a magyar bevándorlók. Az elmúlt két évben nagyon sok úgynevezett maapil (illegális bevándorló) van köztük. Képeink egy része ezek életét mutatja be a menekült-táborban.

A táborok külseje és berendezése a kibbucok kezdő stádiumára hasonlít. Egy-egy sátorban 3—4 ember lakik, nagy fabarakkokban van az étkezőhelyiség, egy másikban pedig az iskola s itt tartják a társas összejöveteleket is. A butorzat primitív, de minden szükségességről gondoskodtak. A táborok legnagyobb része a Keren Kayemeth Leisrael földjén talált elhelyezést, a Keren Hajeszod által rendelkezésre bocsátott barakkok, sátrak és némi pénzbeli támogatás lehetővé teszi, hogy fenntartsák magukat, míg munkát találnak. Vannak olyan maapilok, akik első naptól fogva dolgoztak.

Egy csoport magyarországi maapil az első perctől fogva derékaljakat és bútorokat készített, saját szükségletükre, de eladásra is. Egy másik csoport szövöszékeket állított fel s így keresett kenyeret.

Örvendetes az a gyorsaság, amellyel a táborban a héber nyelv elsajátítása folyik. Nagy részük már három-négy hónap múlva folyékonyan beszél héberül; igaz ugyan, hogy az írás-olvasás tudása elmarad a beszédkészség mögött.

A menekült-kérdés legégetőbb része a munka szerzése. Ez a kérdés bizonyos fokig megoldható azzal, hogy jó részüket a mezőgazdasági telepek fogadják be. A naráncsültetvények azonban a háboru folytán bekövetkezett nehézségek miatt nem tölthetik be régi szerepüket a kívánt mértékben. E kérdés megoldása azonban túlnőtt a Jisuv anyagi erején és nem is egyedül az ő feladata, ebben segítségére kell sietnie a diaszpóra zsidóságának is.

### A KEREN HAJESZOD KIADÁSAI KÉT ÉVTIZED ALATT:

I. Mezőgazdasági telepítés . . . . .	LP. 2,924.000	31.3%
II. Bevándorlás, előkészítés . . . . .	LP. 1,099.000	11.8%
III. Közmunkák, munkáslakásépítés . . . . .	LP. 1,025.000	11.0%
IV. Városi telepítés, ipar, kereskedelem . . . . .	LP. 736.000	7.9%
V. Iskola- és közművelődésügy . . . . .	LP. 1,699.000	18.2%
VI. Közegészségügy, népjólét . . . . .	LP. 375.000	4.0%
VII. Közbiztonság, nemzeti szervezet . . . . .	LP. 859.000	9.2%
VIII. Különfélék . . . . .	LP. 623.000	6.6%
Összesen:	LP. 9.340.000	100.0%

Kiadja a Magyar Zsidók Pro Palesztina Szövetségének Ujjáépítési Szakosztálya, Budapest, Király-u. 93. Telefon: 221—876. A Szövetség a m. kir. Belügyminisztérium által 108.247.1927—VII. alatt jóváhagyott alapszabályok szerint működik. Felelős kiadó: Dr. László István. Felelős vezető: Erdélyi György. A Globus mélynyomása.

